

Orientace a subjekt

Bezpodmínečnou náležitostí každého subjektu (jakékoli úrovně) je jeho schopnost vztáhnout se k sobě (což samozřejmě není podmíněno vědomím; vztáhnout se k sobě ve vědomí je něco jiného, specifického). Ale právě tato schopnost vztáhnout se k sobě předpokládá jistou orientovanost subjektu v tom, co jej obklopuje resp. čím je obklopen. Vztáhnout se k sobě může jen subjekt, který nejprve podnikl nějakou akci do svého okolí, v němž se s něčím setkal. Teprve po tomto setkání je nějaký návrat vůbec možný; to přece docela zřetelně nahlédl přinejmenším už Hegel. Bez spoluúčasti na přetvoření okolí v osvětí se žádný subjekt nemůže ujistit o sobě; v případě vědomého subjektu pak jde o zaujetí orientovaného vztahu k nejbližším relevantním skutečnostem: máme zkušenost, jak třeba přechod z hlubokého spánku nebo z bezvědomí je provázen ztrátou takové orientovanosti, kdy nevíme nejen to, kde právě jsme a co nás v nejbližších chvílích čeká, ale kdy jsme znejistěni i pokud jde o naši identitu, o to, kým jsme. Proto je pochopitelné, že se tážeme nejen na to, kým jsme (a to nejen individuálně, ale třeba i za celé lidstvo), nýbrž také odkud přicházíme a kam směřujeme.

(Písek, 050422-1.)